

Oversættelsesstrategier

Idiomatiske oversættelser

Hvad skal der til for at fremstille en oversættelse, der ikke kun er forståelig for modtageren, men også er holdt i et idiomatisk sprog? Jean-Paul Vinay og Jean Darbelnet kom i 1958 med deres bud, et bud, der fik indflydelse på undervisningen i oversættelse ved videregående uddannelser ikke kun i fransk- og engelsktalende lande, men også i lande uden for denne kreds, herunder Danmark.

Vinay og Darbelnet (1958) opponerer mod den tanke, at det dybest set er en særlig kunsterisk evne, man skal besidde for at kunne fremstille idiomatiske oversættelser. Med udgangspunkt i sprogparret fransk-engelsk påpeger de en række systematiske forskelle på mange planer mellem de nævnte sprog, forskelle, som man ikke nødvendigvis er bevidst om, selv om man behersker begge sprog på højt niveau. Iflg. Vinay og Darbelnet er der en særlig gevinst for oversættere (og personer, der studerer til at blive oversættere) ved at *sammenligne* de sprog, de oversætter imellem: ikke alene bliver de klogere på forskelle og ligheder mellem sprogene, sammenligning åbner deres øjne for særtræk i hvert af sprogene, særtræk som de ikke ville blive opmærksomme på, hvis de studerede sprogene hver for sig. Et dybtgående kendskab til hvert af sprogene (forstået som bevidst viden om hvert af sprogene) er efter Vinay og Darbelnets mening en forudsætning for kunne fremstille oversættelser af høj kvalitet. Selv om de ikke drager direkte paralleller til traditionelle håndværk, er der ingen tvivl om, at de opfatter oversættelse som et håndværk snarere end en kunst: det forudsætter specialiseret viden (og formentlig også træning) fra oversætterens side, men mere mystisk er det heller ikke: det er noget, der kan læres.

Hele Vinay og Darbelnets bog er en omfattende og alsidig beskrivelse af forskelle mellem fransk og engelsk. I princippet skulle det være muligt at skrive tilsvarende bøger om forskelle mellem andre sprog¹, fx fransk og italiensk, dansk og tysk, og måske også dansk og dansk tegnsprog².

Oversættelsesstrategier

En mindre del af Vinay og Darbelnets bog handler om såkaldte oversættelsesteknikker eller -metoder. På dansk er der efterhånden tradition for at bruge termen *oversættelsesstrategier*, så det er den term, der vil blive brugt her.

Det system af oversættelsesstrategier, der beskrives nedenfor, er ikke Vinay og Darbelnets³, men ét, der tydeligt er inspireret af deres system. Systemet er udarbejdet af Henrik Gottlieb fra Københavns Universitet, der i andre forbindelser har forsket i tekstning af film og TV, se fx Gottlieb 1994. Gottlieb har altså forsket i oversættelser fra et auditivt til visuelt medium, mens de fleste andre, der beskæftiger sig med oversættelse eller tolkning, gør det på basis af oversættelse i enten et rent visuelt medium (=traditionel skriftlig oversættelse) eller et rent auditivt medium (=traditionel tolkning

¹ En tilsvarende bog med sprogparret fransk og tysk er senere udkommet, se Malblanc 1961.

² Vinay og Darbelnet gør selv opmærksom på, at engelsk og fransk er to nogenlunde tæt beslægtede sprog, og at der historisk set har været mange kontakter mellem engelsk- og fransktalende i Europa. Slægtskabet og den historiske kontakt medfører en række lighedspunkter mellem sprogene også i dag. Vinay og Darbelnet udtaler sig slet ikke om oversættelse mellem to meget forskellige sprog, så det er usikkert, hvor meget af deres metode der kan overføres til oversættelse mellem fx dansk og dansk tegnsprog eller oversættelse mellem dansk og kinesisk.

³ En engelsksproget gennemgang af Vinay og Darbelnets system kan bl.a. ses i Vinay og Darbelnet 2000. En kortere beskrivelse findes bl.a. i Schjoldager 2008.

mellem to vokalsprog). Dette, at Gottliebs forskning bygger på oversættelse mellem et auditivt og et visuelt medium, gør hans system særligt interessant at inddrage i tegnsprogstolkessammenhæng, idet tegnsprogstolkning jo næsten altid er tolkning mellem et auditivt og et visuelt sprog. Ydermere er tekstning af film og TV en oversættelsesform, der skal overholde ret snævre tidsmæssige begrænsninger. Hermed er der yderligere et lighedspunkt med tegnsprogstolkning, om end de tidsmæssige begrænsninger ved tekstning er af en lidt anden karakter end dem, der gælder for tegnsprogstolkning.

Gottliebs klassifikationssystem af oversættelsestrategier skal ikke opfattes som et 'færdigt' system, som kan bruges til at analysere enhver oversættelse, man måtte komme ud for. Fx kan man forestille sig sammenhænge, hvor man har brug for et mere detaljeret system end Gottliebs, eller sammenhænge, hvor man har brug for at udvide eller justere hans system. Ikke desto mindre er hans system ganske omfattende, og det er derfor et godt udgangspunkt for analyser af konkrete oversættelser herunder analyser af tolkninger mellem et auditivt og et visuelt sprog.

Systemet har været præsenteret ved et arrangement på Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation – KC i København i 2003, men er ikke offentliggjort på tryk. Nedenfor vil jeg illustrere det fortrinsvis med mine egne eksempler, og jeg har overvejende valgt eksempler fra oversættelser mellem dansk og engelsk. At det er sprogpåret dansk-engelsk, og ikke fx dansk-dansk tegnsprog, der er valgt, skyldes først og fremmest praktiske hensyn: dansk og engelsk er begge sprog, som let kan nedskrives, hvorimod der er en række vanskeligheder ved nedskrivning af dansk tegnsprog (og andre tegnsprog). De dansk-engelske eksempler skal altså opfattes som illustrationer af strategier, som man i princippet også kan tænke sig anvendt ved oversættelse mellem andre sprog. Eksemplerne er så vidt muligt valgt, sådan at de let kan overføres til sprogpåret dansk-dansk tegnsprog.

Gottliebs oversættelsesstrategier

Henrik Gottlieb opererer med 10 oversættelsesstrategier i sit klassifikationssystem. En kort definition eller kommentar til hver strategi kan ses i bilag 1. Eksempler på de enkelte strategier kan ses i bilag 2. Strategierne kan i princippet gennemgås én for én i tilfældig rækkefølge. Her vil de blive gennemgået opdelt i to hovedgrupper kaldet henholdsvis de grundlæggende og de supplerende strategier. De grundlæggende (transponering, identitet, kondensering, decimering og annullering) er grundlæggende strategier i den forstand, at man kan forestille sig længere oversættelsesopgaver gennemført helt tilfredsstillende, udelukkende med anvendelse af disse strategier⁴. Det er samtidig ukontroversielle strategier, sådan at forstå, at der er bred enighed blandt oversættere om, at disse strategier – korrekt anvendt – fører til gode oversættelser med den ønskede overensstemmelse mellem budskabet i kildeteksten og budskabet i oversættelsen. De supplerende strategier (explicitering, parafrase, markering, konformerings og resignation) er meget anderledes. De kan ses som et supplement til de grundlæggende strategier og benyttes kun i særligt vanskelige tilfælde, hvor de grundlæggende strategier ikke slår til. De har karakter af nødløsningsstrategier, og fælles for dem er, at de fører til oversættelser med en vis uoverensstemmelse mellem budskabet i kildeteksten og det i oversættelsen. Netop på grund af uoverensstemmelserne er de supplerende strategier kontroversielle, og man kan formodentlig godt forestille sig oversættere, som principielt ikke bryder sig om én eller flere af disse strategier og i videst muligt omfang undgår at bruge den/de pågældende strategi(er).

⁴ Ved oversættelse fra skrift kan man faktisk nøjes med tre grundlæggende strategier, for to af de fem strategier (decimering og annullering) er kun relevante ved oversættelse fra mundtligt sprog.

Nedenfor gennemgås først de grundlæggende strategier, så de supplerende. Ved begge former for strategier har jeg fundet det hensigtsmæssigt at knytte mine egne kommentarer til strategiernes anvendelsesområder.

De 5 grundlæggende strategier

Transponering

Denne strategi er det, man umiddelbart forstår ved "en ganske almindelig oversættelse": Ord/ vendinger fra kildesproget gengives præcist mht. betydning, og oversætteren udtrykker sig flydende og mundret på målsproget.

For at kunne transponere skal oversætteren have et uhyre detaljeret og præcist kendskab til ordforrådet i begge sprog. Vedkommende skal fx korrekt kunne vurdere, at det i ét tilfælde er muligt at finde et udtryk i målsproget, der ret godt gengiver et givet udtryk i kildesprogsteksten (se gengivelsen af 'hovedstad' i bilag 2), mens det andre tilfælde ikke er muligt at finde noget præcist og mundret udtryk i målsproget, således at transponeringen må tage form af konstruktion af en ganske kort forklaring (se gengivelsen af 'hæleri' i bilag 2).

Ved oversættelser mellem to tæt beslægtede sprog som dansk og svensk vil en oversætter i mange tilfælde kunne finde udtryk i målsproget, der modsvarer udtryk i kildesproget. Ved oversættelser mellem lidt fjernere beslægtede sprog som dansk og engelsk vil oversætteren knap så hyppigt kunne finde sådanne modsvarigheder og vil derfor i højere grad være henvist til selv at konstruere ganske korte forklaringer. Ved oversættelser mellem helt ubeslægtede sprog som dansk og tegnsprog vil en oversætter meget hyppigt være henvist til selv at konstruere forklaringer, simpelthen fordi ordforrådet i dansk og i tegnsprog er så forskelligt, at der ikke er mange modsvarigheder, der kan udnyttes.

Identitet

Denne strategi kommer til udtryk ved at oversætteren midt inde i oversættelsen pludselig bruger et enkelt udtryk fra kildesprogsteksten uoversat. Det kan være vrøvleord, fx i trylleformler (pullefulle mik mak), eller kælenavne og almindelige navne (Fusse, Hans, Holbæk), altså altsammen ord, der har den helt specielle egenskab, at de ikke betyder noget og derfor ikke kan oversættes. I enkelte tilfælde kan det også være udtryk, som er særdeles vanskelige at gengive på målsproget, men som modtageren nemt kan forstå rimeligt godt i uoversat form, fx: "It costs 500 kroner". (En engelsktalende opfatter øjeblikkeligt, at "kroner" må være den lokale møntfod.)

Identitet har en stærkt begrænset anvendelse i traditionelle oversættelser (altså i almindelige trykte oversættelser af skøn- og faglitteratur, i fx danske tekstninger af udenlandske film og TV-programmer, samt i konferencetolkninger fx ml. engelsk og spansk).

Ved tolkninger til tegnsprog ser man sommetider ord fra dansk brugt uoversat på en af flg. måder:

- ordet vises med mhs eller med håndalfabet (inde mellem almindelige tegn fra dansk tegnsprog)
- ordet, fx et fagudtryk, udtales på munden, samtidig med at hænderne laver et almindeligt tegn, som normalt har en anden dansk mundbevægelse eller ingen mundbevægelse.

En sådan gengivelse af danske ord bør måske henregnes til oversættelsesstrategien "identitet".

Er hyppig anvendelse af "identitet" i tolkning til tegnsprog et specifikt tegnsprogstolkningsfænomen? Umiddelbart virker det sådan. Men man kan også tænke sig en anden forklaring:

I nogle tolkesituationer forstår modtageren slet ikke kildesproget, fx ved tolkning fra dansk til tyrkisk for en tyrkisktalende, der netop er ankommet til Danmark. I andre situationer forstår modta-

geren noget af kildesproget, fx ved tolkning fra dansk til tyrkisk for en tyrkisktalende, som har boet i Danmark i flere år, og ligeledes ved langt de fleste tolkninger fra dansk til tegnsprog. I sidstnævnte situationer kan tolken i en vis udstrækning trække på modtagerens kendskab til kildesproget under selve tolkningen, fx ved lejlighedsvis at benytte uoversatte danske udtryk i sin tolkning til tyrkisk eller til tegnsprog. Hvis "identitet" bruges særligt meget i tolkning til tegnsprog, så kan noget af forklaringen udmærket være, at tolken udnytter modtagerens kendskab til kildesproget. Det vil sige, at brugen af identitet i tolkning fra dansk til tegnsprog nok ikke udelukkende skyldes særlige forhold i tegnsprog (eller særlige forhold ved det at tolke fra auditivt til et visuelt sprog).

Kondensering, decimering og annullering er reduktionsstrategier, sådan at forstå, at de bevirker, at oversættelsen kommer til at fylde en smule mindre end kildeteksten:

Kondensering: Oversætteren bortsorterer information, men kun information, som oversættes andetsteds (fx rene gentagelser, eller information, som overlapper med information, som oversættes andetsteds).

Decimering (vist kun relevant ved oversættelse fra mundtligt sprog): Oversætteren ignorerer afbrudte ord/sætninger, samt ord, der rettes, og gengiver kun det, afsenderen "egentlig" siger.

Annullering (kun ved dialoger): Oversætteren samler små replikker kort efter hinanden fra samme person i lidt længere, men også færre replikker, jfr. navnet på strategien.

De 5 supplerende strategier

De 5 supplerende strategier har som nævnt det til fælles, at de fører til oversættelser med en vis uoverensstemmelse mellem kildesprogtekstens budskab og oversættelsens. Meget af det, vi i daglig tale kalder "frie oversættelser", falder ind under en af de supplerende strategier.

En supplerende strategi vælges, når oversætteren skønner, at der ved en supplerende strategi kan opnås en fordel, der er så stor, at den mere end opvejer den ulempe, det naturligvis er, at oversættelsens budskab ikke stemmer overens med kildesprogtekstens.

Explicitering

Ved en explicitering beslutter oversætteren at udelade lidt information. Det kan gøres ved at bruge et generelt udtryk i stedet for et specifikt (fx når oversætteren siger "radio programme", hvor afsenderen har udtrykt sig mere detaljeret), eller ved at konstruere en bevidst kortfattet forklaring, der formidler centrale dele af, men ikke hele betydningen af et udtryk i kildesproget (som når "øllebød" oversættes med "rye bread stew").

Ved explicitering opnås typisk en kortere (og dermed knap så "tung") oversættelse end med en grundlæggende strategi som transponering.

Parafrase, markering og kondensering adskiller sig markant fra andre strategier ved, at oversætteren her udtrykker sig med klart andre begreber end afsenderen (se eksemplerne, fx "penny/resten" i bilag 2). Ved disse strategier har oversætteren erkendt, at der er en række problemer med at formulere en dækkende oversættelse af et givet udtryk fra kildesproget, og spørger derfor sig selv: hvad er afsenderens intention med at sige "xxxxx" her, og kan jeg få denne intention frem gennem et andet ordvalg?

Parafrase vælges fx, hvis oversætteren vurderer, at det er mere væsentligt at få formidlet en bestemt attitude (fx en nedladende eller en respektfuld attitude) fremfor en præcis gengivelse af de udtryk i kildesprogsteksten, hvormed den pågældende attitude blev signaleret. Parafrase vælges også, hvis oversætteren vurderer, at den valgte parafrase – på trods af, at den grundlæggende betyder noget andet – i kraft af sammenhængen er funktionelt synonym med det udtryk, afsenderen benytter, jfr. penny/resten i et af eksemplerne i bilag 2.

Markering vælges, hvis oversætteren skønner, at noget i kildesprogsteksten (udtalen el. ordvalget) siger noget væsentligt om afsenderen (eller evt. en citeret person), fx at personen er fuld eller har en baggrund i et dialekttalende samfund eller et bestemt socialt lag. For at formidle fx "fuldemands-udtale" overbevisende kan det være hensigtsmæssigt, at oversætteren afpasser sit ordvalg, så det kommer til at indeholde ord med lyde/lydkombinationer, som en fuld person typisk ville snuble lidt i. En bivirkning ved en sådan tilpasning af ordvalget er en uoverensstemmelse (større eller mindre) ml. budskabet i oversættelsen og det i kildesprogsteksten.

Konformering vælges i en række forskellige situationer, hvor kildesprogsteksten indeholder en speciel pointe, som ville forsvinde fuldstændigt i oversættelsen, hvis oversætteren blot transponerede. Det gælder for det første forskellige former for kreativt sprog (kreative omdannelser af faste udtryk, kreative omdannelser af billedsprog, kreativt dannede skældsord, samt ordspil, der bygger på et tvetydigt ord eller to ord, der udtales næsten ens). Det gælder også en række situationer, hvor kildesprogsteksten indeholder en særlig lydeffekt/rytmeeffekt (fx i sangtekster).

Hvis oversætteren i sådanne situationer blot transponerede, ville det i bedste fald føre til, at en væsentlig pointe gik tabt ved oversættelsen (fx at oversat sangtekst ikke passede med den tilhørende melodi), i værste fald, at oversættelsen kom til at virke ejendommelig på modtageren. Det går naturligvis ikke, og den traditionelle løsning er konformer

Resignation

Denne strategi er en slags opgivelsesstrategi. Oversætteren har et alvorligt oversættelsesproblem og foretager en afvejning af, hvor væsentligt det er at få en given oplysning med i oversættelsen. Afvejningen fører til, at det på den ene side er klart ønskeligt at få oplysningen med i oversættelsen (den overlapper ikke med anden information, så modtageren mister noget, hvis den udelades), men at det på den anden side er til at leve med, at den ikke kommer med (den manglende oplysning har ikke stor betydning i sammenhængen. Modtageren kan fuldt ud forstå det efterfølgende uden at have fået den pågældende oplysning).

Bemærk forskellen på resignation og decimering. Begge fører til, at noget ikke oversættes, men baggrunden for det er forskellig.

Afrunding

Bag begrebet oversættelsesstrategi ligger altså den opfattelse, at der findes forskellige strategier, man kan benytte i en oversættelsessituation. Jeg har ovenfor valgt at betone den synsvinkel, at der ikke er frit valg på alle hylder: de enkelte strategier har delvis forskellige anvendelsesområder, og (kompetente) oversættere bruger dem netop ikke i flæng, men holder sig - så vidt det overhovedet er muligt - til de grundlæggende strategier og inddrager kun de supplerende i særlige tilfælde som beskrevet ovenfor.

Er oversættelsesstrategier strategier?

Både i Danmark og i den engelsktalende verden er det i dag almindeligt at benytte udtrykket 'strategier' (oversættelsesstrategier/translation strategies) om det, som Vinay og Darbelnet selv oprindeligt omtalte som oversættelsesmetoder/teknikker (procédés techniques de la traduction). Denne forskel i terminologi er langt fra banal.

Vinay og Darbelnets tilgang til oversættelse var – typisk for deres tid – en tilgang med fokus på to ting: kildesprogsteksten og målsprogsteksten=oversættelsen. Ved nøje at sammenligne en kildesprogstekst og en tilhørende oversættelse kan man i princippet objektivt konstatere, hvilke teknikker oversætteren har gjort brug af. Vinay og Darbelnet ser i høj grad en oversættelse som produktet af en række teknikker. Oversættelsesprocessen er således i deres øjne en overvejende⁵ mekanisk aktivitet (om end højt specialiceret), og oversætteren en udøver af denne overvejende mekaniske aktivitet.

Bruger man udtrykket oversættelsesstrategi fremfor oversættelsesmetode eller -teknik, giver man indirekte udtryk for et noget anderledes syn på oversættelse, nemlig oversættelse som en målrettet aktivitet. Udtrykket 'strategi' er jo tæt forbundet med begrebet 'mål': en strategi er en plan for en serie handlinger, som tilsammen tænkes at føre hen mod et bestemt mål. En strategi er også udtryk for et valg: det giver kun mening at tale om brug af en bestemt strategi i tilfælde, hvor en person i princippet har to eller flere handlemuligheder at vælge imellem, som kunne føre til samme mål, og inden for de givne rammer foretager et valg⁶. Oversættelsesprocessen bliver i denne optik til en række valg af i hvert fald strategier, måske også af mål, og til valg af de metoder/teknikker, hvormed strategierne føres ud i livet.

Dette syn på oversættelsesprocessen indebærer også et noget anderledes syn på både *det færdige produkt=oversættelsen* og *oversætteren*. En oversættelse anskues som produktet af de førnævnte valg. Oversætteren selv anskues som et anderledes selvstændigt agerende væsen: en person, som *vælger* i hvert fald strategier under hensyntagen til målet og fører dem ud i livet, altså omsætter dem til faktisk handling i form af konkrete oversættelser. Strategisynsvinklen er altså en synsvinkel, der betonere oversætteren som et handlende og til dels også tænkende væsen.

Synet på oversættelse har naturligt nok også konsekvenser for *undervisning* i oversættelse. Opfatter man en oversættelse som produktet af en overvejende mekanisk aktivitet med en bestemt kildetekst som udgangspunkt, er det nærliggende at tilrettelægge undervisningen, så der lægges vægt på at træne de studerende i at sammenholde kildetekst og oversættelse og spørge sig selv: Hvilke *teknikker* har været anvendt for at nå fra kildetekst til oversættelse? Ser man oversættelse som produktet af en målrettet aktivitet, kan man også sammenholde kildetekst og oversættelse, men det bliver delvis andre spørgsmål, man stiller: Hvilke *mål* har oversætteren haft? Hvilke *strategier* har oversætteren valgt for at nå eller nærme sig sine mål? Hvilke *teknikker* har oversætteren brugt for at føre strategierne ud i livet?

⁵ Vinay og Darbelnet er naturligvis opmærksomme på, at der til en given kildesprogstekst sagtens kan være flere lige gode oversættelser. Oversættere må nødvendigvis foretage valg, og de vælger undertiden noget forskelligt selv med samme kildesprogstekst som udgangspunkt. Det er derfor, mener Vinay og Darbelnet, forkert at se oversættelse som en fuldstændig mekanisk proces, men det er en proces, der i høj grad kan forløbe mekanisk, forudsat at oversætteren er højt kvalificeret sprogligt (og har den nødvendige rutine).

⁶ Valget af strategi vil i nogle tilfælde være baseret på bevidste og måske endda langvarige og grundige overvejelser, som når en præsidentkandidat anlægger en langsigtet strategi mhp. at udmanøvrere konkurrenter. I andre tilfælde vil det være 'rygmarvsbeslutninger' taget i et splitsekund, som når der i trafikken opstår en uventet situation, og man beslutter sig for at prøve at undgå et muligt problem ved en skarp drejning.

De to syn på oversættelse er ikke nødvendigvis i konflikt med hinanden, de har blot deres fokus forskellige steder. Hos Vinay og Darbelnet ligger fokuset på teknikkerne. I dag er der generelt større fokus på oversætteren og dennes valg (se fx Schjoldager 2008), og teknikkerne bliver i den forbindelse noget, som er underordnet oversætters valg (bl.a. oversætters valg af strategi).

Både strategier og teknikker er relevante størrelser at interessere sig for, når man beskæftiger sig med oversættelse, men det er vigtigt ikke at blande dem sammen. Strategier er noget abstrakt, der befinder sig inde i oversætters hoved. Strategier sætter sig også spor i noget konkret, bl.a. i det fysiske produkt, som oversætteren frembringer, altså oversættelsen. Men man kan ikke ved at studere dette fysiske produkt og sammenholde det med kildesprogsteksten sige noget sikkert om de strategier (og mål), oversætteren har haft, da han eller hun fremstillede produktet. Ved at sammenligne kildesprogstekst og oversættelse kan man objektivt konstatere, hvilke teknikker oversætteren tog i brug, men de bagvedliggende strategier (og mål) kan man højst gætte på.

Afslutning

Det er problematisk, at det blevet gængs terminologi både Danmark og i den engelsktalende verden at bruge betegnelsen 'strategi'/'strategy' om størrelserne i klassifikationssystemer i stil med Vinay og Darbelnets. Det problematiske består i, at denne sprogbrug slører distinktionen mellem to niveauer, som det er vigtigt at holde ude fra hinanden i en analyse: et objektivt konstaterende niveau og et fortolkende niveau. Uden klar terminologi er der mange vigtige generelle problemstillinger vedrørende oversættelse, som bliver vanskelige at formulere, og som følgelig også bliver vanskelige at undersøge og diskutere. På den anden side er terminologien i dag så udbredt, at den næppe lader sig udrydde.

Jeg vil derfor her til sidst tage udgangspunkt i den terminologi, som nu engang er blevet gængs også i Danmark, og med det udgangspunkt søge at formulere nogle væsentlige problemstillinger:

Såfremt man anskuer oversættelse som en målrettet aktivitet og oversætteren som et selvstændigt agerende væsen, melder følgende centrale spørgsmål sig: *Hvem eller hvad bestemmer målet for en oversættelse?* (Er målet på forhånd givet, eller er det oversætteren, der vælger et mål?) *Hvilke generelle strategier kan en oversætter vælge imellem?* *Hvilke oversættelsesstrategier kan en oversætter vælge imelle?* Og sidst, men ikke mindst: *Hvad er et godt valg?* (hvad enten det nu er en generel strategi eller en oversættelsesstrategi eller eventuelt et mål, der skal vælges).

Den foreslåede terminologi gør det altså muligt at bruge termen 'oversættelsesstrategi' med gængs betydning, samtidig med at den giver mulighed for at tale om strategier i ordets mere sædvanlige betydning (her altså med betegnelsen 'generelle strategier') og formulere centrale spørgsmål om oversættelse, vel at mærke med opretholdelse af en klar skelnen mellem et objektivt konstaterende og et fortolkende niveau.

Litteratur

Gottlieb, Henrik: *Tekstning: synkron billedmedieoversættelse*, Center for Oversættelse, Københavns Universitet 1994

Lundquist, Lita: *Oversættelse*, Samfundslitteratur, 2. udg. 1997

Malblanc, Alfred: *Stylistique comparée du français et de l'allemand*, Didier 1961

Park, Cathrine og Kristian Fischer: *SPIN CITY – En by i Rusland?*, opgave, Center for Oversættelse, Københavns Universitet, u.å.

Schjoldager, Anne: *Understanding Translation*, Handelshøjskolen i Århus 2003

Schjoldager, Anne: *Understanding Translation*, Academica 2008

Vinay, Jean-Paul og Jean Darbelnet: *Stylistique comparée du français et de l'anglais: méthode de traduction*, Didier 1958.

Vinay, Jean-Paul og Jean Darbelnet: A Methodology for translation. I: Venuti, Lawrence: *The Translation Studies Reader*, Routledge 2000, s. 84-93 (=oversat uddrag af Vinay og Darbelnet 1958).

Karen Albertsen

© Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation – KC 2008